

EDWARD BIGNON

POLSKA

w r. 1811 i 1813

(WSPOMNIENIA DYPLOMATY)

WYDAŁ I PRZEDMOWĄ OPATRZYL
JANUSZ IWASZKIEWICZ

TOM I

**Kolekcja
Emila Kornasia**

KSIEGARNIA STOWARZ. NAUCZ. POLSKIEGO
WILNO 1921
M. ARCT: WARSZAWA, POZNAŃ, LUBLIN, ŁÓDŹ

SPIS RZECZY.

zawartych w tomie I-szym.

	str.
PRZEDMOWA	5—10
I. Moja nominacja.—Audjencja pożegnalna i odebranie zleceń od cesarza Napoleona.—Kurjer rosyjski Cz... i jego gruby portfel.—Przybycie do Drezna.—Audjencja u króla, jego skrupulatność.—Rodzina królewska.—Pan Senft, minister spraw zagranicznych.—Poczty niemieckie i polskie	11—18
II. Pan Serra mój poprzednik.—Skład terytorjalny W. Ks. Warszawskiego.—Jego stan moralny . .	18—30
III. Stan materialny, finansowy i wojskowy W. Ks. Warszawskiego	30—35
IV. Organizacja władz rządowych.—Główne osoby: Stanisław Potocki, Łubieński, Poniatowski.—Żyłość moja z księciem Józefem.—Stan polityczny.—Oziębienie się stosunków między Petersburgiem a Paryżem	35—41
V. Zabiegi gabinetu Petersburskiego około zerwania przymierza.—Przyjazd i pobyt w Warszawie pana Anstetta.—Rodzaj moich instrukcji.—Urodzenie się króla Rzymskiego.—Pogłoski o wskrzeszeniu Polski przez Rosję.—Podmawianie Polaków, aby w tym celu podawali adresy do cesarza Aleksandra.—Wpływ złamania blokady kontynentalnej na ceny zboża i towarów kolonialnych w prowincjach polsko-rosyjskich.—Pogłoska o zbieraniu się ko-	

mitetu polskiego w Petersburgu.—Członkowie tego komitetu.—Wawrzecki.—Szlachetna ufność Polaków w enotę ich patryjotycznych obywateli . .	41—50
VI. Przygotowania do obrony w Księstwie.—Ruch na Litwie i na Wołyniu.—Ajencja wojskowa.—Skarga rosyjska przeciw pewnemu jenerałowi polskiemu	50—56
VII. Fałszywe środki ministerjum finansów.—Bankocetle austriackie.—Zdawkowa moneta pruska.—Zamiana jej na narodową.—Wypuszczenie biletów bankowych.—Operacja chybiona.—Otwarcie dwunastomiljonowej pożyczki w Paryżu.—Podatek zapomniany.—Stronniczość w rozkładzie i poborze podatków	56—64
VIII. Projektowane reformy. — Wniosek dotyczący się dłużników.—Walka starego obyczaju przeciw statutowi konstytucyjnemu.—Silna opozycja Łubieńskiego, ministra sprawiedliwości. — Potwarcze oskarżenie go. — Jego przynioły i niedostatki.—Potrzeba zmiany ministra spraw wewnętrznych, policji i finansów. — Korzystny podział ministerjum wojny na dwa departamenty.—Jenerał Wielhorski tymczasowym ministrem wojny	64—75
IX. Podróż Ogińskiego do Anglii.—Rosja pochlebia Polakom.—Wstąpienie ich do Niemców. — Przedruk ukaz rosyjskiego, dotyczącego się przywilejów szlachty.—Fałszywe alarmy na pograniczu.—Prusy się zbroją. — Dyplomatyczne tłumaczenie się w Berlinie.—Księstwo przygotowuje się na przypadek wojny z Prusami.—Państwo to rozbraja się w sposób podejrzany.—Wybory do sejmu.—Król Saski w Warszawie.—Satyra na ministrów.—Kołataj.—Zmiany i intrygi ministerjalne.—Matuszewicz ministrem finansów; Sobolewski ministrem policji.—Zapał w wojsku; jego bezinteresowność i uniesienie dla cesarza.—Zajączek i Dąbrowski.—Ich zbliżenie się do księcia Józefa dokonane przez posła francuskiego.—Księżę Dominik Radziwiłł	75—97
X. Nowe trwogi.—Listy posłów saskich z Petersburga i Berlina.—Kartel między Rosją a Księstwem o wydawanie zbiegów wojskowych.—Szpiegzy rosyjscy.—Pożary na Wołyniu i Ukrainie.—Przepowiednia zrobiona cesarzowi Aleksandrowi . . .	97—102

str.

XI. W Warszawie napływ Polaków z różnych prowincji.—Szlachetny postęp dwóch księży francuskich.—Księżna Izabella Czartoryska; o jej rodzinie, a mianowicie o młodym księciu Adamie.—Anegdota o hrabi Gutakowskim, prezesie senatu; zgon jego.—Uroczystości w rocznicę koronacji Napoleona.—Sprzeczki o etykietę.—Mianowanie senatorów. — Biskup Lubelski	102—109
XII. Dalszy ciąg poprzedzającego.—Księżna Czartoryska.—Hrabia Gutakowski. — Uroczystości Napoleońskie.—Etykieta.—Biskup Skarszewski . .	109—117
XIII. Trybuna w Warszawie. — Otwarcie sejmu. — Opór przy zaprowadzeniu kodeksu karnego francuskiego.—Zmiana jednego artykułu kodeksu cywilnego.—Pytania finansowe.—Osobliwy sposób rozpraw sejmowych.—Projekta adresu do króla i do Napoleona.—Godlewski, naczelnik opozycji.—Porażka ministrów	118—127
XIV. Opozycja i ministerjum powołują się na cesarza Napoleona.—Dobre skutki ojcowskiej łaskowości króla.—Zamknięcie sejmu.—Nieodzowna neutralność posła francuskiego.—Odjazd króla . . .	128—132
XV. Reorganizacja szkół.—Zastosowanie prawa dotyczącego się starostw.—Podatek żydowski za uwolnienie od służby wojskowej.—Starcie się Matuszewicza z księciem Józefem	132—136
XVI. Prześladowania na Litwie i na Wołyniu za patryjotyzm polski.—Jakie łaski świadczyła Rosja tym prowincjom.—Kara na rosyjskich sprawników za potwierdzenie wieści o podróży imperatora do Wilna.—Oddział kozaków wpada do Księstwa.—Młody Wołodkowicz przytrzymany i zawieziony do Petersburga. — P. Haugwitz w Warszawie.—Francja zajmuje szwedzką Pomeranję.—Przymierze Szwecji z Rosją	136—142
XVII. Jakie wrażenie zrobiło w Paryżu wykrycie intryg rosyjskich?—Skarbiec częstochowski zasila nas w potrzebie. — Widzenie się z księciem Eckmühl.—Głód i ubóstwo po wsiach.—Niezyrzliwość wojsk niemieckich w przechodzie przez Księstwo.—Środki polityczne i wojskowe użyte przez Rosję	143—148

str.

str.

- XVIII. Przyjazd cesarza Aleksandra do Wilna.—
Bezskuteczna misja p. Narbonne.—Względy, dla
których wojna stawała się nieuniknioną 148—155
- XIX. Cesarz oczekiwany w Warszawie.—Dokumenta
geograficzne i historyczne zebrane przeze mnie.—
Udana neutralność gubernatora Galicji.—Zapał
mieszkańców Księstwa do wojny.—Patryjotyzm ko-
biet.—Fałszywe pogłoski o przyjeździe Talleyran-
da do Warszawy.—Cesarz wzywa mnie do głównej
kwatery. — Nominacja i przyjazd ks. Pradta do
Warszawy 155—162